

BISERICA și ȘCOLA.

Foiă bisericească, școlastică, literară și economică.

Iese odată în săptămână: DUMINECA.

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria :
Pe an an 5 fl.—cr., pe 1/2 an 2 fl. 50 cr.
Pentru România și străinătate:
Pe an an 14 fr., pe jumătate an 7 franci.

PREȚUL INSERTIUNILOR :

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 3 fl.; până la 200 cuvinte 4 fl.;
și mai sus 5 fl. și a.

Correspondențele să se adreseze Redacțiunii

„BISERICA și ȘCOLA“

Er banii de prenumerațiune la

TIPOGRAFIA NECESANĂ în ARAD.

Amvonul bisericii ortodoxe.

Trei sânt mijlocele, prin cari lucrăză biserica Domnului pentru înaintarea și mântuirea credincioșilor, și anume; doctrina, cultul și disciplina. Și biserica primitivă în timpul gónelor prin o nimerită activare a acestor mijloce a biruit asupra tuturor vrăjmașilor.

Și în punctul activării nimerite a mijlocelor bisericii Domnului biserica ortodoxă are însemnate modele și caractere mari în fericiti întru aducere a-minte ierarchi ai săi. Timpurile grele, prin cari a trecut biserica româna nu ne-au sprijinit, ca pre acest teren să putem face mai mult. Și biserica din acest motiv a fost restrânsă la împrejurarea de a pune în aplicare aprópe numai cultul divin. În timpul din urmă am început însă a îngriji cu mai mult zel și energiă și de predică. Și amvonul bisericilor noastre a început să vorbescă poporului mai des și cu mai multă tăria. Se dice însă, că nu toate predicile, cari se rostesc, fac acel bun serviciu, pre carele îl doresce biserica, și de care avem trebuință. Și pôte că așa să fiă, ér daca astfelu este, atunci neaperat trebuie să-ne întrebăm de causă. Noi ne-am ocupat mult de acésta, și am aflat, că dacă predicile noastre nu au efectele și rezultatele, pre cari le dorim, cauza este, că se ține dóră pré puțin cont în predică de trebuințele vieții poporului, și nu în tot locul se observă sistema și metoda necesariu, metoda nimerit.

Atragem deci de nou atențiunea preoțimei asupra acestei împrejurări chiar acum la începutul anului bisericesc 1893/4, și adaogem ceea ce am dis și altă dată, că predica are numai atunci efectul dorit, dacă predicile, pre cari le ține preotul în

decursul anului, vor forma un întreg, și anume dacă în ele vom tracta întrégă, cât și partea dogmatică. Langă acésta mai este apoi trebuință, ca să ținem cont de trebuințele poporului, de gradul lui de cultură, și în genere de împrejurările, în cari se găsesce.

Va să dice, când predicăm, să nu imităm; ci să luăm materia predicii din cuventul descoperit al lui Dumneđeu, și din studiul, pre carele đilnic îl facem asupra trebuințelor spirituale-morale ale poporului, și se-i vorbim într limbă cât mai ușoră și mai înțelăsă, ca astfel predica noastră să pótă deveni pentru popor o lumină aprinsă, carea să-l conducă, și povățuiescă în mod nimerit între toate împrejurările vieții.

Este natural, că predica preotului pôte să fiă succésă numai atunci, când emană din trebuințele poporului, și când pentru preîntâmpinarea acestor trebuinți îi punem la îndemână doctrina evangheliei, astfelu, ca să-o cunoscă, și mai mult decât acésta să-l inspire pentru un traiu și pentru un mod de gândire adevérat creștinesc. Acésta mișcare a inimii poporului, acésta inspirațiune pentru o vieță adevérat creștinescă este partea cea mai grea a predicii. Dar istoria desvoltării creștinismului ne arată, că ea succede cu siguranță sub o anumită condițiune, și anume: dacă cuventul predicii este însoțit și de esemplul și de vieță creștinescă de model a preotului și a casei preotului.

În modul acesta credem, și sântem convinși, că predicând cu sistemă și cu metod, predica noastră va poté edifica și adaoge tot mai mult la vieță și desvoltarea vieții poporului în spirit tot mai creștinesc.

Ceva despre Societăți de ajutorare.

Nizuința inteligenței noastre de a deștepta poporul din întunecul și neștiința, în care l-au îngropat nepretenii și vécurile, este o pornire, care se laudă de sine; ceea ce întimpină o greutate mare în această nizuință, este imposibilitatea de a avé atingere continuă și nemijlocită cu poporul.

Scoterea poporului din cămătárnicia cea ucigătoare de familii prin înființarea casselor de păstrare românești, deșteptarea lui pe mai multe căi: trebuie se constate fiecare cu bucurie, că sunt fapte demne de inteligenții fii ai națiunii. Dară pentru a străbate la inima țeranului nostru, pentru a-i cunoșce toate neajunsurile lui, e neapărat de lipsă a avé o atingere continuă și nemijlocită cu el.

Coróna inteligenței noastre, asta nu o prea pôte avé. Am avea deci preoțimea și învățătorimea, căreia mai ales e dată posibilitatea acestei atingeri.

Folosesc-se óre aceștia toți de posibilul dat lor? Nu prea cred, căci:

Bună vremea nea Comșoe!

— Eacă mulg această óie:

Dar nea Comșa ce mai face?

— Nu prea are lapte

este dialogul ce-l poți purta cu unii preoți și învățători.

Se șcie, că lucrarea pământului e o ocupațiune de frunte la noi.

În fórte multe locuri ómenii noștri nu lucră pământul cum ar trebui, după vorba ceea, că dacă vrea Dumneșeu, și cu mătura poți pușca. La alte mijlóce de câștig nu recur; la ce? că dóră cum au trăit moșii și strămoșii noștri, trăim și noi. Și apoi totuși se vaită ce grele vremi am mai ajuns!

Stupăritul, bunăórá, e lucru ridicol pentru mulți.

Și óre unde se zacă réul desinteresării? Cred că mai ales în inimile conducătorilor poporului, cari ar trebui se nu uite niciodată, că vaca sătulă dá mai mult lapte și atunci nici norocul n'are să fugă de noi; érá vorba veche și înțelptă zice:

Unde-i parte și noroc,

Ferbe óla fără foc!

Un agronom de obicei trăeșce numai din rodul câmpului, el dela pământ aștéptă tot, pe care — bine, réu — îl lucră cu 2 boi, sau 2 cai ce-i are. Inse nefericirea izbeșce nu odată în bietul muritoriu. Să întemplă că un bou îi crépă, și sermannl om are doue, ba trei daune: boul crepat, pământul nelucrat

și pe deasupra mai face și datorii, ce nu le pôte plăti totdeuna.

Unde ajunge un astfel de om?

În fiecare comună dacă s'ar afla câte o societate de ajutorare, s'ar împedeca multe neajunsuri.

E posibilă ușor înființarea unei astfel de societăți! Pentru astfel de societate numai acel preot și învățător n'ar puté câștiga poporul, care în general nici când nu a nizuit a câștiga încrederea, iubirea și stima acestuia. După generalul bun merg cătanile în brațele morții fără pic de frică.

Indestulindu-se unii cu expresiuni că: asta e imposibil, cu poporul nostru nu poți face nimica! Cu toate că eu nu cunosc pom sêlbatic, pe care nu l-ai puté nobilita; vor zimbí mulți de propunerea ce o fac, întocmai precum o se zimbesc eu de aceea, cari nu încercă a o duce la îndeplinire.

Să vedem!

Trebuieț-le noastre ca ómeni și popor, precum și pretensiunile altora s'au mărit, încât au trecut cu mulțisor peste puterile noastre de câștig. Lucrul îndoit este deci mântuirea noastră! Lui badea Stan îi crépă boul în jug, calul în ham, ori pățeșce altă nenorocire economică. Cât de bine ar fi în cazuri de acestea să ne întindă cineva mâna de ajutor, cât de bine ar fi să avem bani ca să cumpărăm numai decât alt bou, ori cal, fără a purta mare grijă de datorii.

Ar fi grozav de bine! Cel ce cunoșce amarul, șcie mai bine ce este dulcéța. Dară de binele amintit e legată și o mică datorință.

Să presupunem ca 100 indivizi forméză o societate astfel, că fiecare se deobligă (în caz de neobservare a celor hotărite pe lângă eschiderea lui din sinul sncietății) a plăti în rate la an 6 fl. v. a. Dacă 100 inși contribue la an cu câte 6 fl. cu finea celui an se arată suma de 600 fl. v. a.; puși în cassa de păstrare pe lângă să zicem numai 4% în 5 ani d'a rândul purces astfel se arată un capital de 3249 fl. 78 cr. v. a.

În decursul anului al 5 căutăm posibilul de a deschide o casă de păstrare în comună; cu finea anului al 5 din banii de acolo pe lângă 8% sau 7% pe cambii sau obligații, putem pune la dispoziția locuitorilor, având fãvorul că: procentele sunt mai mici ca la alte casse de păstrare, mai suntem apoi scutiți pôte și de observarea pré strictă a termenelor de plătire, de care se pare că se folosesc advocații și esecutorii dărilor atât de cu drag.

Cu începutul anului al 6 avem cum am zis 3249 fl. 78 cr., care sumă până cu finea anului acestuia ne pôte da percente 259 fl. 98 cr., din care sumă 159 fl. 98 cr., dăm drept despăgubiri, ér 100 fl. să zicem că adaugem la capital; și tot așa mai departe va creșce și capitalul și suma despăgubirilor, lucrându-se tot cu mai mulți bani.

Membrului, care a suferit pagubă, i se dă pe lângă cambiu ori obligație suma recerută pentru restaurarea pagubei, ér cu finea anului într'o adunare generală se socotesc pagubele avute, și apoi din datoria păgubașului se șterge suma, pentru care s'a prețuit vita.

Aici, ómenii se vor acomoda împrejurărilor. Dacă un preot sau învățător ar fi început un lucru ca acesta cu 5 ani înainte, astăzi comuna respectivului, cu dânsul împreună, după tótă probabilitatea s'ar puté bucura de binefacerile astor fel de societăți.

Nicolae Blajovanu.

Pecatul și îndreptarea.

— Scriere populară. —

[Continuare și fine.]

Moș Stan, care pățise multe în acéstă lume, scia, că banul și averea sunt ochiul dracului, și scia și aceea, că decă va auzi Aureliu, nepotul său, carele avea șese prunci, că fratele său Aureliu a luat pe Ghiță, să-l crească și că are de gând, să-i lase lui și averea, — să va supera și pe Marcu și pe Ileana și pe Ghiță; și din frați buni, cum au fost până acum, să vor face dușmani — mai știind apoi și aceea, că Ghiță, decă va afla, că el după ce să va face mare, are să moștenescă averea unchiului său, să pôte să fiă un prunc desmierdat, i-đise Ilenei și lui Marcu, că decă voiesc, să-l ajute pe dânsul, și să-l crească pe Ghiță, apoi mai bine să-l lase numai se locuiescă și mai departe în casa, carea a fost a lui odinióră, dar carea acum este a lor, pentru că nu este bine, ca într'o casă să fiă mai multe gazde. Apoi el este om bêtân și silnic, Ionel este bolnav și altele, și așa să-l ierte, dar nu să pôte; și decă îi-rógă pentru ceva, aceea este ca să-l asculte, să-i lase dânsului pe Ghiță, să-l crească, cum doresce el; ér dênșii, până când va creșce Ghiță mare, să-l ajute cu ce se vor îndură.

Auđind acestea Ileana și Marcu, și vedând, că moș Stan nici cum nu să învoiesce cu planul lor, nu voiră a-l mai necăji; ci l'-rogară numai, ca să nu să supere, când i-vor aduce câte ceva ajutoriu. Apoi Marcu i-mai spuse, că în casă pôte să locuiescă, cât va trăi, și că deși nu este casa numai a lui, ci

și a fratelui său Aureliu, dar el gândesce, ca și Aureliu se va învoi la acésta, mai cu séma că dânsul cu fratele său Aureliu s'au învoit totdeauna la tóte.

Dicând acestea Marcu și Ileana, după ce mai divăniră despre una și alta, să duseră, ér moș Stan rămăse binișor mângaiét de vorbele lor.

Dar bucuria și mângăierea, bag séma așa sunt facute ele pentru lumea acésta, ca să țină puțin, pentru-că să vedeț, în lumea acésta sunt ómeni mai mulți rei de cât buni; ér între cei rei sunt unii, cari nu sciu, de cât să pórte minciuni, și să facă nențelegere și cértă între aceia, pe cari ved, că trăiesc bine unii cu alții.

Să întemplă adecă, că Ionel, fiul lui Moș Stan muri. Și precum să scie la astfel de întemplări să vede și se cunoșce, cine ți-este om bun, cine ți-este prieten, și cine ți-este rudeniă. Lățându-se vestea în sat despre mórtea lui Ionel, veniră toți vecinii și cunoscuții lui moș Stan la dânsul se-l mângaiă, și să i fiă de ajutor; ér Marcu și Ileana au făcut din banii lor tot ce a trebuit, și în cea mai bună rînduieală; numai nepotul său, Aureliu și soția sa Zamfira nu să apropiară de casa lui Moș Stan, de cât în momentul, când era se ducă mortul la grópă. Și atunci să purtară însé numai ca streini și nici de cât ca rudeni.

A doua ți după înmormântarea lui Ionel veni la moș Stan nepotul său Marcu, că să-l întrebe, nu cumva și-a schimbat planul, și n'ar fi mai bine, ca moș Stan să să mute cu Ghiță în casa dânsului, unde Ileana i-primisce cu bucurie, și îi-ingrijesce bine?

La acéstă întrebare moș Stan oftă adênc, și apoi i-đise: nu mă pot, nepóte, despărți așa ușor de casa, în carea am trăit atâta ani; am avut în timpul din urmă precum scii, mult necăz și multă durere în acéstă casă, dar decă Dumneđeu a voit să fiă așa, n'am ce mă face, și precum am luat din mâna lui Dumneđeu cele bune, voi lua și cele rele, și pôte să fiă și mai bine, — apoi mai am să-ți mai spun ceva, și anume: precum am băgat eu de séma, fratele têu Aureliu și soția sa, sunt réu necăjiți pre tine, numai pentru că v'ați arêtat cu atâta dragoste cătră mine și cătră Ghiță. De aceea te rog, ca se mă ascuți, și să lași tóte după mine, pentru-că eu nu pot suferi, ca din pricina mea să-să nască și să să facă dușmăniă între voi. Tu fêtul meu de aci înainte se vii mai rar pe la mine, și să-te arêți, ca și când te-ai fi recit cu totul fată de mine, ca astfel Aureliu se véda, că nu este adevêrat ceea ce a auđit dânsul, că tu ai avé cine scie ce gânduri bune făta de Ghiță.

Marcu a înțeles fórte bine pe moș Stan, și răspundându-i, că așa va face, precum lu-sfātuiesce, i-fagădui tot de odată, că-l va cercetă cât mai rar;

și de aci înainte abia mergea câte odată în lună la moș Stan, ér soția s'a din momentul acesta nu i-a mai intrat în casă câțiva ani.

Ómenii din sat au băgat de séma, că între moș Stan și între Marcu s'a răcit dragostea de mai nainte ; și deci i-spuneau lui Aureliu, că acum n'are să se mai teamă, că Marcu va lăsa averea sa lui Aureliu, și că bine ar fi ca din când în când să cerceteze densusul pe Moș Stan. Și gurile rele au și ele câte odată multă putere asupra ómenilor. Cam după vr'o două, trei luni Aureliu s'e dus'e cu soția s'e cerceteze pe Moș Stan.

Venind la densusul il ațlară necăjit și plângându-se de ce a fost odată, și de ceea ce ajunsese acum. Plânsórea bătrânului mișcă fórt'e mult pe Aureliu, — și ca s'e-l mângăe atât Aureliu, cât și soția sa i-đisera, că s'e nu fiă necăjit, pentru-că decă la părăsit fratele s'e Marcu, lu-vor ajuta densusii cu cele de lipsă. Apoi cât despre Ghiță ei s'au gândit de mult, ca s'e-l ieae în casă la densusii, s'e-l créscă cu pruncii lor până când va fi mare.

Moșu Stan le mulțemi pentru bunavoință, dar și lor le đise, că pe Ghiță nu-l lasă de lângă densusul, pentru că el este unica lui mângaiere.

Din timpul acesta încep'u a-l ajuta pe moșu Stan și Aureliu, și cu ajutoriul acestuia, și cu ajutoriul, ce i-l dedia pre ascuns Marcu, — moș Stan își-portă tóte necăzurile 18 ani, până când cresc'u Ghiță mare.

Ba o duses'e moșu Stan cu Ghiță cât de bine. Ghiță a fost prunc bun, și ascultóriu de moșul s'e. Învețase carte bună, cât timp a umblat la școlă, ér după ce a eșit din școlă s'e deprinsese bine la lucru, așa în cât era cel d'ântai fecior din sat. Éra vestit de fecior sírguitoriu și cu purtare bună. Cine lu-vedea, și cine lu-cunoscea, la toți li-era drag de densusul. Mulți părinți cu fete s'e gândiau, și-și băteau capul, s'e-l facă ginere, pentru-că era din neam bun de ómeni, era sírguitor și cu purtare bună. Și așa gândeau despre Ghiță toți părinții cu fete.

Ghiță era acum de 24 de ani, și era un voinic, de n'avea parechiă în lume. Scia carte bună, s'e pricepea la tot felul de lucru, și mai pe sus de tóte s'e pricepea, cum s'e chivernisescă ceea ce câștigă prin lucrul mânilor s'ale. Apoi acum avea și densusul puțină stăricică. Unchii s'ei, Marcu și Aureliu, pe cari moș Stan îi-impăcase, i-dăruiseră lui casa părintescă. Apoi el încă și câștigase prin lucru și prin grijă car și boi și puțin pământ, așa în cât tot satul đicea, că din Ghiță are se iésă cel d'ântai om în sat.

* * *

Moșu Stan le scia, s'e-le potrivescă pre tóte cât mai bine ; și vorbind într'o séră cu nepotul s'e, cu Ghiță de însurat, îi-đise, că decă va porni pe calea însuratului, s'e-și deschidă ochii-n patru, și s'e s'e uite

cu cine 'și-légă capul, pentru-că omul când s'e-nsórá, își-légă capul pe tóta viéta. De aceea omul numai atunci nimeresce cu însuratul, „decă și-găsesce sacul petecul.“

În sat erau patru fete, care asceptau după Ghiță, și anume : una era féta birăului, féta cu stare, dar nu pré era bună de lucru ; a doua era féta invéțătorului, féta bună și bine crescută, féta muncitóriă, dar crescută cam prea pe sus, n'ar fi fost bună de plugăriță ; a treia era féta aréndașului, o féta de o rară frumseță, și cu multă avere, féta muncitóriă, dar pré încređută și pré îngâmfată ; a patra era o féta rémasă orfană de tată și de mamă încă dela vârsta de șese ani. Ea fusese crescută în casa unchiului s'e cam necăjită, scii cum cresce pruncul sérac în casă streină, eră frumușică și blândă, lucrătoriă și cu grije bună, și avea și puțină avere, și era din ném bun.

Lui Ghiță i-plăcea dintre tóte mai bine de féta aréndașului, cu numele Mărióra ; ér lui moș Stan i-placea mai bine de Anica, de féta rémasă orfană. Și vorbind densusii améndoii despre însurátóre, moș Stan bagă de séma, că Ghiță ar vrea s'e ieae de soție pe Mărióra ; și ca s'e nu-i strice voia, nu-i đise alta, de cât că s'e nu s'e grăbescă, ci s'e s'e mai gândescă, și s'e s'e mai socotescă.

Moș Stan s'ar fi învoit bucuros, ca Ghiță s'e ieae de soție pe Mărióra ; dar se temea de un lucru. Aréndașul era om cu stare, și moș Stan s'e temea s'e nu fiă intrat în averea aréndașului nescariva bani câștigați pe nedrept, și-apoi s'e-l ajungă pe Ghiță vr'o pedepsă a lui Dumneđeu, și s'e-o pățescă el, seav pruncii lui, precum o pățise Ionel. De aceea se roga điuă și nóptea lai Dumneđeu, ca s'e-l povéțuiescă pe calea cea bună.

Și s'e vedeți numai întémpłare minunată ! Intro đí venia Ghiță delă câmp, și trecénd pe lângă casa aréndașului, auđi larmă în ocol, și o auđi pe Mărióra certându-s'e cu slugile tatăneso, și eșindu-i đin gură nisce vorbe urite. Intémpłarea acésta i-a căđut fórt'e gréu lui Ghiță la inima, apoi după acésta mai auđi și aceea, că Mărióra nu cinstesce pe muma sa, cum s'e cuvine. Apoi i-s'e mai întémpłă ceva. Într'o séră se culcă Ghiță obosit de lucrul câmpului, și de cătră điuă, avu un vis, carele i-a făcut multă bătaie de cap. A visat, că venise acasă muma sa de carea el abia și-mai aducea aminte, și găsindu-l pe Ghiță cu gândul la însurátóre i-đise : „bine faci féțul meu, că voiesci, s'e-ți faci casă și mesă, și s'e fi și tu om în lume ; dar decă vrei s'e fi cu noroc, s'e te uifi bine la două lucruri și anume : la bani și la frumseță. Apoi s'e bagi de séma, că atât banii, cât și frumseția în lumea acésta sunt de două feliiuri. Sunt bani, cari se cheltuiesc, și sunt bani, pe cari i-portă omul cu síne cât trăiesce, și totdeuna sunt spornici, ba mai mult, sunt pentru tot timpul, cât trăiesce omul, fântaná nesécătă de avere ; și este frum-

seță, carea nu se trece, și omul carele are această frumseță să facă pe ți ce merge tot mai plăcut tuturor.“

Când țiise muma s'a cuvintele din urma, Ghiță să treăi din somn, și nu scia, ce se însămneze acest vis minunat.

După acest vis Ghiță era foarte îngrijit, și nu scia, ce să însemneză, și cum să-l tălmăcescă; și nu cuteza, să vorbescă despre acest vis nici cu moșul său. Într-o Duminecă după amădi făcându-se joc mare, merse și Ghiță la joc, ca să se întelnescă atât cu Mariora, cât și cu Anica. Ghiță vorbi, și si-petrecu cu amândouă, dar de astă dată bagă de sémă, că este mare deosebire între dênsele. Mariora era de o frumseță rară, dar nu era atât de plăcută, precum era Anica, carea nu era așa de frumoasă ca Mariora. Măriora, ca toți ómenii încreăuti era scumpă la vorbă, și respingătoriă; dar Anica cu surisul ei dulce fură inini de voinic.

Acastă întemăplare lu-facū pe Ghiță, să se gândească mult la acest lucru, și să hotări, ca să spună, ce a observat dênsul de astă dată și moșului său, și să-l roge să-i tălmăcescă visul avut.

În aceeași séră, la cină spuse deci Ghiță moșului său, ce a visat, și ce i-a spus lui în vis muma sa de rëndul însuratului.

Moș Stan începū a zimbí auăind visul lui Ghiță, și apoi i-ăise: „Adăvăr și bine, ca omul, când se însoră să caute două lucruri, și anume: frumseță și avere, și adăvăr este mai departe, că frumseța este de doue feliiuri, și adecă este o frumseță, carea să trece, și este una, carea nu să trece nici odată. Frumseța adăvărata constă în creșcerea bună și în maniera frumoasă și plăcută. Omul, carele are această frumseță, este plăcut și iubit de toți, și este adăvărata plăcere și bucuriă să trăiesci cu dênsul. Și tu bine ai băgăt de sémă, că Anica, féta rămasă orfană este mai frumoasă și mai plăcută, de cât Mariora. Frumseăia Măriorei să trece, dar frumseăia Anicei este stătornică.

„Apoi cu averea încă este lucru minunat. Bani căștigăți de alții, de multe ori ómenii téneri nu îi-sciu chivernisi; dar când omul are banii și averea sa în mânil sale, și în hărnicia sa, atunci acesti bani nu numai că nu să cheltuiesc, ci tocmai din contra, omul i-sporesce, și i-inmulătesce în fie-care ăi, și are totdeuna cu ce să trăiescă, cinstit în această lume, — și apoi are totdeuna, cu ce să și pórte și necăzurile, și ce să lase și la pruncii și următorii săi. Apoi tu scii bine, că bani mulți a avut și fiă iertat tatăl tēu, dar prin negrija lui s'au dus, de pare-că i-a dus apa. Scii mai departe și aceea, că unchii tēi, Marcu și Aureliu, au rămăs sērăci de părinăii lor; dar decă atât dênșii, cât și soăiele lor au fost buni de lucru, au căștigat amândoi frumoasă avere, și sunt ómeni cu stare, și ómeni de frunte în sat.“

Din vorbele lui moș Stan Ghiță înălese acum taina visului, ce a visat; și mulăemindu-i pentru învăătură, i-cerū binăcuvântarea părintescă, să potă lua de soăia pe Anica.

„Dumneău să-ăi ajute, și să fiă în césul cel bun“ i-răspunse moș Stan.

* * *

Trei săptemăni după acesta să ăinū cununia și ospeăul lui Ghiță cu Anica.

Dar tocmai la ospeă să întemăplă două lucruri minunate, două lucruri, cari puseră în nimore întrăgă lumea, și anume:

Pe când vėniră mirii și óspeăii acasă dela sânta biserică, dela cununia, sosī acasă și mama lui Ghiță. Dênsa fusese adecă, de când și-părăsise casa întrun oraș din depărtare în slujbă; și cu lucrul și hărnicia sa căștigase frumoasă avere; și acum venise acasă; și bucurându-se de cele ce a aflat aici, tot căștigul ei l'a dat lui Ghiță ca și dar de nuntă.

Întemăplarea acesta a mărit acum și mai mult bucuria lui Ghiță și a miresei sale. Se bucurau, atât dênșii cât și moș Stan și tótē rudeniile de această întemăplare; și ospeă mai vesel, ca acesta na fost, de când este lumea.

Óspeăii petrecură la ospeă până târăiu séră; și vorba lor era, că decă acest ospeă a fost cu atăta bucurie, acesta este numai binecuvântarea lui Dumneău pentru rogăciunile lui moș Stan și pentru portarea cea bună a lui Ghiță.

Dar a doua ăi după ospeă se mai întemăplă o altă întemăplare. Moș Stan plecase adecă des de dimineă de acasă, și nimenea nu scia, unde se dusesse. Nu-l aflau nicăiri, și nu scia nimenea, încătrău să fiă apucat moș Stan, și unde să fiă mers.

Erau necăăiăți de această întemăplare și Ghiță și miresa și muma-s'a, și unchii săi, și tótē rudeniile. Dar vorbind dênșii unii cu alții despre această întemăplare, mama lui Ghiță le ăise, ca să nu să spăimēteze, și să nu-ăi mai facă gânduri, pentru-că ori unde să va fi dus moș Stan, Dumneău va portă de grijă. Să fiă deci toți pe pace și liniătiăți, pentru-că în mersul lui moș Stan de acasă de bună sémă éráși este voinăa lui Dumneău. Să fie deci toți cu gândul la Dumneău, și Dumneău ér il-va aduce acasă spre mângaierea și bucuria tuturor.

Moș Stan se dusesse adecă pe muntele cel înalt, unde între doue stânci uriașe, la pôlele unei frumoșe păduri de brăăi și-facuse încă de mai nainte un adăpost, o mică colibă, ca departe de grijile și de necăzurile lumii acesteia se dee laudă lui Dumneău pentru tótē binefacerile primite.

Acolo, la vėrf de munte, unde picior de om pămēntean nu mai călcăse nici odată, petrecea moș Stan ăiua și nóptea în rogăciune, precum vėăuse odinoră, că trăia pustnicul din pesceră, la ce mērsese pentru învăătură.

Vede omul în tot locul puterea și îngrijirea lui Dumnezeu față de lume; dar nicăiri nu vede omul această iărie atât de lămurit și atât de curat, ca și la munte, unde mărima stâncilor, frumseția pădurii, isvórele cele multe de apă, vulturii cei puternici, și tot ceea-ce vede ochiul omenesc sunt o mărturie, carea ne vorbesce în mod neindoios despre nemărginita putere a acelei Ființe pré înalte, carea a făcut, și carea susține toate.

Trei luni a petrecut moș Stan astfel în coliba sa; și pare-că din ți în ți era mai vesel și mai mângăiet în inima sa. Aici nu cunóscea, ce este necăzul, nu vedea păcatele și urmările lor; ci hrana lui cea mai puternică i-o dedita rugăciunea. Gândea de multe ori în sine, cât de frumoasă și cât de bună ar fi această lume, și cât de norocoși ar fi ómenii decă ar sci să se ferescă de păcate, și decă în toate ar gândi, și ar lucra numai cu gândul la Dumnezeu.

După o pětrecere la vârful de munte în timp de trei luni, moș Stan se întórse acasă mângaiat în inima sa, că și-a împlinit chiamarea în această lume.

* * *

Întorcându-se acasă moșu Stan, află aici, că trăiește o vieță din cele mai faricite, de asemea află în bună-stare și pre nepoții săi Marcu și Aureliu, cari cum auđiseră, că moșu Stan s'a rentors, veniseră să-l cerceteze. Și nu veniseră, numai, dênșii dar veniseră să-l védă, ca și pre o altă minune, toate rudeniile și toți cunoscuții. Toți voiau să scie, că unde a putut să fiă, și se petrecă moșu Stan atâta vreme departe de casa sa tocma întrun timp, când ar fi putut să aibă mai multă bucuriă.

Moșu Stan zîmbia la aceste întrebări, pre cari î-le puneau nepoții săi, și nu voia să le spună nici cum, că unde a fost în timpul, cât lipsit de acasă.

Într'un târđiu însé le spuse următoarele:

„Este o mare nenorocire pre némul omenesc împrejurarea, că decă i-merge omului bine, — și-uită prea adese ori, să fiă cu mulțemită față de Dumnezeu, dela carele primește tot binele. Eu cu adevărat am avut mare bucuriă, că Dumnezeu mi-a ajutat, să am țiele bune la bătrânețele mele; dar chiar pentru această, am gândit, să nu mâniu pre Dumnezeu; și am voit, ca să fiu departe de necazurile și valurile vieții, ca să pot fi deplin liniscit în inima mea. M'am dus deci într'un munte înalt, și acolo singur am petrecut tot timpul cât am lipsit de acasă. Am mulțemit lui Dumnezeu că mi-a dat răbdare, când am fost în necazuri, și i-am mulțemit, pentru-că mi-a ajutat, să am bucuriă în bătrânețele mele. Acum eu sum bătrân, și Dumnezeu mă va chiamă în curênd din această lume; și numai un lucru mai-am a mai îndepliní aici pre pământ și adecă să-mi fac testa-

mântul meu. Avere nu am, ca să ve las, dar cu toate acestea, după ce eu am pățit atâtea în lumea această, sêmt totuși, că ve pot lăsa ceva de moștenire, și o moștenire mai de prețu, de cât toate bogățiile pământului. Deci să-me ascultați, și să-ve însemnați bine ceea ce am să-ve spun:

Voi toți sunteți acum în stare bună, v'a dăruit Dumnezeu cu sănătate și cu toate cele de lipsă, ca să puteți trăi cinștit în această lume. Vê rog însé să nu uitați un lucru, și anume: Nu este nici o bogăție în lumea această, carea să nu se pierdă, când omul nu o șcie griji; precum érași nu este nimenea în lumea această atât de sêrac, ca să nu se potă ridica la bună stare și fericire, decă trăiește, și lucreză cu gândul la Dumnezeu. De aceea moștenirea mea cea mai prețioasă, ce vi-o pot lăsa, este:

1) În toate lucrurile vóstre să gândiți la Dumnezeu, și să păziți, și să iubiți din totă inima vóstră, din tot sufletul vostru și din cugetul vostru legea strămoșescă, legea cea sântă a părinților și strămoșilor vóstri. Să-ve însemnați bine, că legea și biserica noastră strămoșescă este cea mai bună mamă a noastră, o mamă carea îngrijește, și încăldește, și duce la bine și la fericire pe toți fii săi, cari păzesc cu sfințeniă poruncile și aședemintele sale. De aceea ori ce ispите ar veni preste voi, să nu ve înstrêinați, ci tot mai mult să ve întăriți în legea vóstră strămoșescă.

2. Fiind-că păcatul este isvorul la totă nefericirea omenescă, să ve feriți de păcat, ca de foc; ér decă s'ar întâmpla să cădeți în vre-un păcat și Dumnezeu pentru această v'ar muștra cu pagube și nenorociri în casele vóstre, atunci să suferiți cu răbdare, și în toate țiele vieții vóstre să-ve aduceți a-minte, că Dumnezeu „cêrtă pe cel ce 'l-iubește.“

3. Să trăiți unii cu alții în dragoste și în pace, și să ve ajutați unul pe altul. Să nu-faceți, și să nu gândiți nimenui rău, ci în cât veți poté faceți la totă lumea bine.

4. Să ve feriți de ómeni răi și înșelători; și să cătați totdeuna să-ve însotiți cu ómeni buni, cu ómeni cinștiți, cu ómeni, dela cari totdeuna să puteți învăță câte ceva bun.

5. Să urîți minciuna și vorbele urite, și arma cea mai puternică să ve fiă totdeuna adevêrul și dreptatea.“

* * *

Aici încetă moșu Stan, și ridicându-se de pre scaunul, pre carele ședea, să duse înaintea icónei sântei Născătoare, și cu glas mare începú a-sé ruga lui Dumnezeu. „Acum slobozește pre robul têu stêpâne după cuvêntul têu în pace, că alergarea mi-o am plinit credința o-am păzit, și am dobêndit dela tine iertare și mângăiere în țiele din urmă ale vieții mele. Ajută-mi Dómne și de aci înainte, și fiă mie după cuvêntul și după voia ta; ér pre această,

pre cari mi-ai dat mie, păzește-i, și întărește-i în credință și în sânta legea ta, că în toate zilele vieții lor să poți trăi păzind și iubind poruncile tale și ale sântei tale biserici, Amin.“

Terminând moș Stan această sfântă rugăciune, nepoții și nepoțele lui i-serutără mâna, și-i făgăduiră, că vor trăi după povețele lui, vor trăi întru frica lui Dumnezeu păzind și urmând poruncile și așed-mintele sfinteii noastre biserici strămoșesci.

* * *

Puțină vreme a mai trăit după acesta moș Stan; dar vorbele lui au rămas, și s'a susținut din neam în neam: și până în ziua de astăzi se cunosc ómenii din viața lui, și sunt vestiți de ómeni buni și de ómeni de cinste în toate părțile, pentru-că toți se feresc de păcat, și toți se trudesc să gândescă, și să lucreze numai binele.

Apoi dela ómenii din viața lui moș Stan învăța și alții; toți câți învăță și lucrăză ca densusii, ved și sânt în inima lor, că dușmanul cel mai mare al omului este păcatul, prietenul cel mai bun este îndreptarea, érmama cea bună a omului în această lume este sânta maica noastră biserică și sânta lege strămoșescă, legea părinților și moșilor nostri.

D I V E R S E.

* **Felicitări.** Din incidentul zilei onomastice a Escelenției Sale, I. P. S. D. arhiepiscop și metropolit Miron Romanul s'a ținut Marți dimineața serviciu divin în biserica noastră catedrală din Sibiiu-cetate, după care pe la órele 9 și 1/2 membrii gremiului consistorial, inteligința română din Sibiiu și mai mulți membrii de ai clerului din provincie s'au prezentat la Escelenția sa sub conducerea Preacuviosiei Sale dlui archimandrit și vicariu arhiepiscopesc Dr. Ilarion Pușcariu, carele în numele celor prezenți prin o vorbire frumoasă a felicitat pe Escelenția Sa, dorindu-i viață îndelungată, sănătate și putere, pentru a pute conduce și mai departe biserica noastră pe calea binelui și prosperării, în aceste timpuri grele, în cari trăim.

Escelenția Sa a mulțămít celor prezenți pentru iubirea, alipirea și devotaméntul arétat și cu acesta ocaziune din partea filor Sei sufletesci; a accentuat că timpurile sunt grele dar noi, ca fii ai bisericeii trebuie să lucrăm și jertfim totul în pace, armonie și buna înțelegere pentru patrie, națiune și biserică și atunci bunul Dumnezeu ne va ușura greutățile. În fine pentru sănătatea celor ce i-au adus omagii implóră binecuvéntarea cerescă.

Asemenea a primit Escelenția Sa căldurose felicitări dela membrii fundațiunii „Gozsdu“, aflători în Sibiiu.

* **Prelegerile** la institutul pedagogic-teologic gr. or. român din Arad conform anuciului direcțiunii publicat în numerii trecuți se încep mâne în 4 Septemvre calend. nou anul curent.

† **Necrolog.** Corpul profesoral dela școlele medii române gr. or. din Brașov, anunță cu durere perderea ireperabilă suferită, prin mutarea la cele eterne a iubitului coleg Artemie Feneșeanu. profesor la școla comercială și reală, care în urma unei grele suferințe și-a dat nobilul său suflet în mâna creatorului ađi la 8 óre séra, în anul al 46-a al vieței și al 19-a al funcționării sale ca profesor la aceste institute. În morméntarea rămășițelor paménteșci se va face Joi în 19 (31) August a. c. la 3 óre p. m. în cimiteriul Bisericeii Sf. Nicolae din Prund, érá conductul funebru va pleca din edificiul școlei comerciale, strada Prundului Nr. 1541. Despre această durerosă pierdere încunoscintéază pe toți amicii și cunoscuții. Brașov, 17 (29) August 1893. — Corpul profesoral dela școlele medii române gr. or. — Fiă-i țérina ușoră și memoria binecuvéntată!

* **Oțetul în holeră.** Hachimódo și Babeș au constatat că oțetul ucide repede bacilul virgulă al holeriei. După 15 minute cel mult pierie în oțet. Décă se saturéază oțetul cu culturi bune și isolente de bacilul holerei, după 45 minute acest oțet póte fi inoculat la animale fără nici o primejdie. Oțetul întrebuintat de autorii, conținea 2—3 la sută acid acetic.

Aceste experiențe sunt de o mare însemnătate și putem trage folóse în garantarea noastră.

* **Revista occidentală-orientală.** Foile ungueresci scriu, că sub titula această va apăré la începutul lui Octombre a. c. o revistă lunară, anume: în Buda-pesta (unguresce) în Bucuresci (românesce), în Berlin și Lipsca (nemțesce) și în Londra (englezesce). Scopul revistei va fi a face cunoscute productele literare și operele culturale ale popórelor amintite și prin tractarea obiectivă a referințelor și actelor publice a contrabalansa scirile false respândite cu rea voință despre aceste state și popóre.

C o n c u r s e.

În urmarea ordinațiunii măritului Consistoriu Metropolitan din 22 August 1892. Nr. 63. prin această se escrie concurs pentru ocuparea definitivă a postului învățătoresc la școlă gr. ort. rom. confesională classa II-a din **Béba-vechiă**, cottul Torontal inspectoratul B.-Comloș cu termin de alegere **12/24 Septembrie a. c.**

Emolumintele anuale sunt:

1) Salariu anual în bani gata 300 fl. v. a. 2) 3 jugere pământ arétoriu. 3) 6 orgii de pae din care are a-se încalđi și sala de învățamént, ér restul ce va rămăné din acesti 6 orgii de pae se va folosi pe viitoriu în salariul învățătoresc. 4) Cortel liber cu 2 chilii, grădină de legumi în care se află vie de rod. 5) Pentru conferință 10 fl. 6) Pentru scripturistica 10 fl. 7) Dela înmorméntari unde va fi póftit 40 cr. v. a., érá dela cei ce vor pófti se cânte hora mortului 1 fl. 8) Pentru curator scolar are să se îngrijésca comuna bisericesc.

Doritorii de a ocupa acest post au a produce: pe lângă testimoniul de prepărândia și de cualificațiune, atestat din limba magiară și atestat că e de religiune gr. ort. română.

Recursele astfel înstruate și adresate comitetului parochial au a să substerne Pré On. Domn. inspector

școlar Paul Miulescu, până în 8/20 Septembrie a. c. în B.-Comloș.

Competenții au a se prezenta în vre-o Duminică sau sârbătoare în sânta biserică spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Beba-vechia, la 15/27 August 1893.

Andrei Vacarescu, m. p. *Dimitrie Blaga, m. p.*
paroch. și pres. com. par. not. com. paroch.

În conțelegere cu mine: PAUL MIULESCU, m. p. protopresbiter și inspector școlar.

—□—

Pentru ocuparea definitivă a stațiunii de învățător și învățătoare la școla poporală din **Ianova**, inspectoratul Timișorii, se escrie concurs cu termin de **30 de zile dela prima publicare**.

Salarul anual al învățătorului: 1) bani gata 158 fl. v. a., 2) 50 chible de grâu; 3) 3 jughere de livadă, după cari alesul va suporta sarcinile; 4) 32 m. lemne, din cari are a se încălzi și sala de învățământ; 5) pentru conferință 6 fl., ér pentru scripturistica 5 fl., 6) dela înmormântări 50 cr., 7) quartir liber cu grădină și estravilan.

Salarul învățătoarei la an face: 1) în bani gata 150 fl. v. a., 2) 50 chible de grâu; 3) 16 m. de lemne, din cari are a se încălzi și sala de învățământ; 4) pentru conferință 6 fl., pentru scripturistica 5 fl.; 5) pentru quartir relut de 30 fl. v. a.

Reflectanții au să-și substernă recursele ajustate cu testimoniu de cualificațiune, limba magiară și atestat de conduită morală, prea on. oficiu protopresbiteral al Timișorii (Fabrik). Recurenții la postul de învățător au să dovedescă aptitudinea de a conduce corul vocal. În fine concurenții au a se prezenta în s. biserica de acolo, în vre-o duminică ori sârbătoare, spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Din ședința comitetului parochial, ținută în Ianova la 6/18 August 1893.

Comitetul parochial.

Cu consensul protopresb. tractual Dr. TR. PUTICI, m. p. inspector de școle.

—□—

Pentru ocuparea postului de învățător la școla conf. gr. or. rom. din **B.-Comloș** tractul B.-Comloșul — cu termin de alegere **30 de zile dela prima publicare**.

Emolumintele sunt: 300 fl. v. a., cortel liber cu 2 chilii, culină, cameră și grajd; precum și jumătate de grădină intravilană și 3 orgii de paie.

Dela reflectante se pretinde, că recursul provêdut cu următoarele documente: a) atestat de botez, b) testimoniu preparandial, de cualificațiune și limba maghiară, c) atestat despre servițiul de până acum; să le substernă Pré On. Domnu inspector școlar Paul Miulescu în Nagy B.-Kömlös.

B.-Comloș, din ședința comitetului parochial gr. or. rom. din B.-Comloș, ținută la 6 August 1893.

Iuliu Vuia, m. p. *Iulian Stanescu, m. p.*
notariu. preside.

În conțelegere cu mine: PAUL MIULESCU, m. p. protopresbiter și inspector școlar.

—□—

Pe stațiunea învățătorească dela școla gr. or. din comuna **Varviz**, inspectoratul Orăzii-mari, se escrie concurs, cu termin de alegere pe **8 20 Septembrie a. c.**

Emolumintele sunt: 1. Quartir liber cu grădină de legumi 20 fl., 2. Dela 72 numere de case à 1 fl., 72 fl., 3. Dela 72 numere de case câte una mesura bucate prețuit în 90 fl., 4. Dela 47 baeti decbligati la școla de tôte dilele, și cea de repetițiune à 50 cr., 23 fl. 50 cr., 5. 3 jugere pământ arătoriu și 5 jugere pașune 25 fl., 6. Dile de lucru cu plugul 20 per 1 fl. 20 cr., ér cu mânile 52 per 20 cr., 37 fl. 60 fl., 7. 3 Orgii de lemne 15 fl., 8. Venitul cântoral 25 fl. de tot 308 fl. 10 cr.

Recursele ajustate conform Stat. org. și adresate comitetului parochial din Varviz, sunt a se trimite subsemnatului în Oradea-mare până 5/17 Septembrie, ér recurenții au a-se prezenta până la alegere în sânta biserică din pomenita comuna, spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: TOMA PACALA, m. p. protopop și insp. școl.

—□—

Pentru deplinirea stațiunii învățătorești dela școla confesională gr. or. din comuna **Ch.-Apatêu**, protopopiatul Orăzii-mare, se escrie concurs cu termin de alegere pe **12/24 Septembrie a. c.**

Emolumintele sunt: 1. Quartir cu grădină de legumi prețuită în 30 fl., 2. În bani gata 60 fl., 3. Folosirea $\frac{1}{4}$ sesie de pământ prețuit 120 fl., 4. 10 cubule de grâu amestecat, și 5 de orz per 5 fl. laolaltă 75 fl., 5. Venitele cantorali (mort mare 1 fl. mic 50 cr. dela cunnie 50 cr.) 30 fl., de tot 315 fl.

Competinții sunt avisați petițiunile lor ajustate conform prescrișelor Stat. org. și adresate comitetului parochial din Ch. Apatêu, a-le susterne subscrisului în Oradea-mare până în 10/22 Septembrie a. c. având recurenții în vre-o Duminica, ori sârbătoare a-se prezenta în Sânta Biserica din Ch. Apatêu, pentru a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: TOMA PACALA, m. p. protopop și insp. școl.

—□—

Prin acêsta se escrie concurs pe vacanta stațiune învățătorească din **Paiusieni** cu termin de alegere pe **5 Septemvre a. c.** până când recurenții și vor subșterne recursele sale pe calea P. On. oficiu inspectoral din Buteni și se vor prezenta în vre-o Duminica în biserica din loc ca să se facă cunoscuți poporului.

Venitele acestei stațiuni sunt:

a) în bani gata 100 fl., b) 13 sinice bucate 84 fl. 50 cr., c) curatoratul, conferințele și scripturistica 32 fl., d) 2 sinici fasole 12 fl., e) 5 stângeni de lemne, afară de a scolei 35 fl., f) venitele cantorale 12 fl. Suma 275 fl. 50 cr., afară de aceste quartir bun și grădină mare de legume.

Paiusieni, la 6 August 1893.

Comitetul parochial.

Cu scirea mea: CONSTANTIN GURBANU, m. p. protopresbiter, inspect. cerc. de școle.

—□—